

GIMNASTYKA JĘZYKA DLA PIĘCIOLATKÓW

Tym razem Czyściochy zadbają nie tylko o kształtowanie nawyków higienicznych, ale będą towarzyszyć najmłodszym w gimnastyce języka. Proponowane zabawy logopedyczne wspierają rozwój aparatu mowy i prawidłową artykulację głosek. Wszystkie aktywności zostały opracowane przez neurologopedę Magdalenę Rybkę. Dzięki temu nauczyciele i opiekunowie mogą mieć pewność, że **Gimnastyka języka** to nie tylko proste zabawy i ćwiczenia, ale także wartościowe merytorycznie materiały dopasowane poziomem do docelowej grupy wiekowej.

Ćwiczenia można wykonywać w dowolnej kolejności i swobodnie wplatać w plan dnia – przy każdym znajduje się informacja o czasie trwania oraz lista materiałów niezbędnych do jego realizacji.

A teraz czas na **Gimnastykę języka!**

Legenda

Czas

5 minut

10 minut

15 minut

20 minut

25 minut

30 minut

45 minut

Materiały potrzebne do realizacji zabaw

- karty A, B, C, D, E, F, G;
- 6 pustych plastikowych butelek;
- piłka;
- pudełko lub koszyk;
- około 20 kulek z papieru toaletowego (na tyle małych, żeby można było je przedmuchać);
- taśma malarska;
- niski stolik lub ławka;
- dla każdego dziecka:
  - słomka (papierowa/plastikowa) lub rurka wykonana z kartki A4,
  - kartka A5,
  - ołówek lub kredka.

PRZEWODNIK DLA NAUCZYCIELA

ROZWÓJ MOWY I KOMUNIKACJI
U DZIECKA PIĘCIOLETNIEGO
(OD 5 LAT DO 5 LAT 11 MIESIĘCY)

Wzrost aktywności językowej

Pięciolatki znajdują się w okresie swoistej mowy dziecięcej, który trwa do siódmego roku życia. **Wzrasta ich aktywność językowa, choć wciąż pojawiają się błędy i niedoskonałości** (np.: niepoprawne końcówki odmienianych wyrazów – „dwa gruszki” zamiast: „dwie gruszki”), które są zjawiskiem normalnym i rozwojowym w całym jego przedziale.

Doskonalenie umiejętności

Dzieci w 6. roku życia (czyli po 5. urodzinach) **doskonają wszystkie dotychczasowe osiągnięcia językowe**. Rozwijają swoją zdolność opowiadania, chętnie i często relacjonują wydarzenia, a budowane przez nich zdania składają się już z około siedmiu wyrazów. Mowa pięciolatków jest już w pełni zrozumiała dla ich otoczenia. Zauważamy w niej stosowanie właściwych form gramatycznych (np.: prawidłową odmianę czasownika przez osoby – „ja robię”/ „ty robisz”/ „on robi”), ale nadal mogą zdarzać się pomyłki i potknięcia językowe.

Dziecko m.in. często błędnie używa zaimków (np.: „Patrzę na siebie w lustrze” zamiast: „Patrzę na siebie w lustrze”), czy też myli wyrażenia przyimkowe oznaczające relacje przestrzenne: „nad”/„pod”/„obok”/ „na”/„w”/„za” itd. (np.: „Kot siedzi za stołem” zamiast: „Kot siedzi pod stołem”).

Chronologia i związki przyczynowo-skutkowe

Pięciolatki, opowiadając, zauważają relacje czasowe i zwracają uwagę na to, co wydarzyło się najpierw, a co potem (np.: „Byłem u babci, a potem przyjechała po mnie mama”). **Mają także świadomość zależności pomiędzy przyczyną a skutkiem** wydarzenia (np.: „Ola płacze, bo się przewróciła”).

Rozwój słownictwa

W swoim słowniku czynnym (zbiorze faktycznie używanych słów) **dzieci pięcioletnie posiadają około 2000–3700 wyrazów**. Taki zasób pozwala na łatwe i swobodne opisywanie cech przedmiotów (np.: „To była taka ogromna, zielona zjeżdżalnia z drabinkami i świecącymi światełkami”) oraz ich zastosowania (np.: „To jest coś, takie metalowe, mama to ma w szufladzie w kuchni i to jest do ubijania pianki do ciasta”). Rozwinięty słownik pozwala pięcioletkom na tworzenie i rozumienie różnych zabaw słownych oraz kreowanie własnych językowych eksperymentów. Dzieci w tym okresie wymyślają własne czasowniki (np.: „kucharz” – „kuchcikuje”) czy przymiotniki („dom” – „domkowy”).

Takie językowe eksperymenty rozwijają maluchy i wyposażają je w kolejne ważne umiejętności.

Słuch fonetyczny i fonemowy

U pięcioletków **coraz lepiej funkcjonuje słuch fonetyczny** (czyli rozróżnianie cech głosek, np.: dziecko odróżnia głoskę [s] realizowaną prawidłowo od realizowanej z językiem między zębami) i fonemowy (rozróżnianie głosek podobnie brzmiących, np.: w wyrazach różniących się dźwięcznością, takich jak: „Tomek” - „domek”), dlatego z łatwością wychwytyją pomyłki własne i innych i reagują na nie (np.: „Nie mówi się »na kurze«, tylko »na górze«”). Dzieci pięcioletnie potrafią różnicować głoski opozycyjne (np.: słyszą różnicę pomiędzy „szafa” a „safa”). Postęp ten pozwala także na zapamiętywanie i rozpoznawanie melodii, co z kolei przekłada się na zapamiętanie rytmu i intonacji. To ważne umiejętności, pozwalające na prawidłowy rozwój języka dziecka.

Wymowa w 6. roku życia

Dzieci w 6. roku życia **doskonają wymowę głosek szumiących** ([sz], [rz], [cz], [dź]), które, choć pojawiły się już rok wcześniej, teraz są szlifowane i prawidłowo różnicowane z głoskami syczącymi ([s], [z], [c], [dz]). Może pojawiać się już głoska [r], ale nie jest to jeszcze konieczne. Jej ostateczna forma powinna zagościć w języku dziecka przed rozpoczęciem nauki szkolnej. Ma więc ono na to jeszcze przyszły rok życia.

Co możemy zaobserwować w mowie dziecka po 5. urodzinach:

- wszystkie samogłoski ustne i nosowe ([a], [u], [i], [o], [e], [y], [ą], [ę]);
- pełną pionizację języka (umiejętność uniesienia szerokiego języka za górne zęby do dziąsła) oraz poprawną artykulację głoski [l] – z językiem uniesionym szeroko za górne zęby;
- spółgłoski: [m], [n], [t], [ń], [p], [b], [d], [k], [g], [ch], [f], [w], [ś], [ź], [ć], [dź], [s], [z], [c], [dz], [sz], [rz], [cz], [dź];
- może pojawić się już głoska [r].

Nadal występują takie zjawiska, jak:

- uproszczenia grup spółgłoskowych w wymowie (np.: „marfefka” zamiast: „marchewka”);
- metatezy, czyli przestawki („skartepki” – „skarpetki”);
- zastępowanie głoski [r] głoską [l] (np.: „lakieta” – „rakieta”);
- brak rozumienia znaczenia niektórych wyrazów i pojęć;
- hiperpoprawność utrwalających się głosek szumiących (np.: „czukierek” zamiast: „cukierek”).

Należy zaznaczyć, że już na tym etapie **dziecko powinno mieć tak zwaną prawidłową pozycję spoczynkową języka** (umiejętność uniesienia w spoczynku szerokiego języka w jamie ustnej do podniebienia, tuż za sztykami zębów siecznych), żuchwy (żuchwa uniesiona, a wargi domknięte) oraz oddychać nosem podczas spoczynku, czyli kiedy nie mówi, nie je ani nie pije.

Co powinno wzbudzić czujność opiekuna:

- brak komunikacji językowej, kontaktu wzrokowego, reagowania na imię czy proste polecenia;
- zniekształcanie wyrazów;
- wypowiedzi niezrozumiałe dla otoczenia dziecka;
- brak naśladownictwa;
- mówienie o sobie w formie gramatycznej trzeciej osoby liczby pojedynczej, np.: „Jaś je lody” (3. osoba liczby pojedynczej) zamiast: „Ja jem lody” (pierwsza osoba liczby pojedynczej);
- brak zadawania pytań;
- brak rozbudowanych wypowiedzi gramatycznych (np.: „Ala je” zamiast: „Ala Kowalska je dużą bułkę z szynką”);
- brak głosek oczekiwanych w tym wieku (patrz wyżej);
- zastępowanie głoski [l] głoską [r], które świadczy o braku prawidłowej pionizacji języka;
- wypowiedzianie głoski [r] w sposób odbiegający od norm języka polskiego, np.: tzw. „[r] francuskie”, kiedy dźwięk powstaje w tylnej części gardła. Jest to wada wymowy, na którą reagujemy od razu, aby nie utrwalać nieprawidłowych wzorców;
- nieprawidłowa pozycja spoczynkowa języka (język spoczywający między zębami/wargami);
- mówienie z językiem wysuniętym poza linię zębów;
- ustny tor oddechowy – oddychanie w spoczynku (czyli kiedy nie jemy, nie pijemy i nie mówimy) za pomocą otwartej/uchylonej buzi. Jego przeciwieństwem jest oddychanie torem nosowym (prawidłowe i pożądane) – usta domknięte, a wdech i wydech odbywa się za pomocą nosa;
- otwarta buzia w spoczynku;
- nadmierne ślinienie się;
- zaburzenia w zakresie jedzenia – trudności z gryzieniem, żuciem, odgryzaniem czy połykaniem;
- brak umiejętności picia z kubka otwartego;
- brak różnicowania głosek opozycyjnych, np.: dziecko nie słyszy różnicy między wyrazami „myszka” i „myska”;
- mowa bezdźwięczna (np.: „tom” zamiast: „dom”, „loty” zamiast: „lody”, „kura” zamiast: „góra”).

Jak wspierać rozwój mowy u dziecka:

- Jak najwięcej rozmawiać z dzieckiem, cierpliwie odpowiadać na jego pytania i tłumaczyć wyrazy, których nie rozumie.
- Zwracać uwagę na sposób oddychania dziecka w spoczynku – dziecko powinno w takiej sytuacji mieć swobodnie domknięte usta, nabierać i wypuszczać powietrze drogą nosową.
- Starać się jak najczęściej: czytać książki, śpiewać piosenki, opowiadać maluchowi historie, a także słuchać go. Podczas rozmowy należy dać dziecku czas na odpowiedź i nie wyręczać go językowo. Powinno się też pozwalać mu na zastanowienie się przed budowaniem wypowiedzi, nie dopowiadać słów, robić pauzy, które będą sygnałem oczekiwania na dalszą część wypowiedzi.
- Pięciolatek powinien jak najwięcej gryźć i żuć – mięśnie biorące udział w tych czynnościach, odgrywają wielką rolę w pracy języka, warg, żuchwy i policzków, a przez to wpływają na jakość mówienia.
- Zachęcać do wymyślania nowych, własnych słów i zabaw językowych (np.: „Co robi kot? Kotuje”, „Co robi mysz? Myszkuje”).
- Bawić się w zamianę ról – pozwolić czasami, aby to dziecko oceniło, czy dorosły mówi wszystko poprawnie. W takich działaniach warto czasami celowo „pomylić się”, aby dać szansę dziecku na wyłapanie błędnej wymowy (np.: w zabawie w sklep powiedz: „Poproszę synkę i czekoladę” i sprawdź, czy zauważy błędną wymowę w wyrazach: „poproszę” oraz „szynkę”).
- Poznawać aktualne zainteresowania dziecka i na ich podstawie tworzyć okazje do przyswajania nowych słów związanych z tą tematyką. U pięciolatek często zaczyna się duża ciekawość tematami, takimi jak: kosmos, medycyna, dinozaury itd. Warto poszukać ciekawych publikacji, atlasów, które można wspólnie oglądać i poznawać nowe słowa.

01 CO DO SIEBIE PASUJE?

Czas trwania:
20 minut

Materiały

- karty A, B.

Co daje zabawa

Dzięki zabawie dzieci uczą się różnicowania dwóch szeregów: syczącego ([s], [z], [c], [dz]) i szumiącego ([sz], [rz], [cz], [dż]), kontrolują naprzemienne układy warg, ruchy języka czy żuchwy podczas wymawiania całych wyrazów (przy każdej głosce układ narządów artykulacyjnych zmienia się w szybkim tempie), a dodatkowo ćwiczą koncentrację.

Przebieg zabawy

Nauczyciel rozkłada na dywanie małe kartoniki przedstawiające Czyściochy (karta A), a następnie opowiada dzieciom o każdym z nich – podkreślając przy tym, jaki przypisujemy mu aspekt higieniczny i kto jest jego pomocnikiem.

- Królik Higienek** – higiena jamy ustnej, pomocnicy: Pastek i Szczocia;
- Lisica Rudka** – kąpiel i mycie włosów, pomocnicy: Gąbucha i Grzebiasty;
- Pies Łapson** – mycie rąk, pomocnicy: Żelikos i Mydłomen;
- Jelonek Gładzio** – pielęgnacja skóry, pomocnicy: Pomadzia, Filtrak i Kremon;
- Świnka Zakatarzynka** – higiena nosa, pomocnik: Smareczka;
- Koty Pupik i Pupilka** – korzystanie z toalety, pomocnik: Papierus Drugi.

Następnie nauczyciel prosi dzieci, aby na chwilę zamknęły oczy lub – jeśli to możliwe – wyszły z sali. W tym czasie rozkłada w różnych miejscach w sali 11 obrazków z pomocnikami i 6 z kolorami pasującymi do poszczególnych postaci (karta B). Dzieci mają za zadanie je odnaleźć – nauczyciel może naprowadzać i podpowiadać. Te, które znalazły obrazek (dziecko może zabrać tylko jeden), siadają na dywanie, odkładając kartonik do wspólnej puli. Pozostałe dzieci, które nie znalazły obrazków, kolejno podchodzą do miejsca ze złożonymi obrazkami, losują po jednym i dokładają do odpowiedniej postaci. Za każdym razem, kiedy obrazek zostanie dopasowany, dziecko nazywa Czyściocha oraz pomocnika lub kolor, który położyło, np.: „Pastek dla Królika Higienka”. Każda postać może otrzymać więcej niż jednego pomocnika.

02 KOCIE ZAGADKI

Czas trwania:
25 minut

Co daje zabawa

Zabawa kształtuje słuch fonemowy: dzieci w zabawie odkrywają, kiedy powinna zostać użyta jedna z głosek szumiących [sz], [rz], [cz], [dż], a kiedy syczących [s], [z], [c], [dz]. Prawidłowo funkcjonujący słuch fonemowy pozwala nie tylko zauważyć użycie nieprawidłowej głoski u innej osoby, ale przede wszystkim u siebie. Jest więc konieczny dla prawidłowej wymowy oraz ewentualnej autokorekcji wymowy u dziecka.

Przebieg zabawy

Nauczyciel prosi dzieci, żeby usiadły w kole, następnie zakłada na dłonie pacynki (karta C) i przez całość zabawy animuje je. Potem odczytuje z listy wyrazy (jako Kot Pupik i Kotka Pupilka) w formie prawidłowej i błędnej. Zadaniem dzieci jest wskazanie, która postać wypowiedziała je poprawnie – kolejno po jednym słowie na dziecko w kole.

1. szalik – salik	11. szminka – sminka	21. kasztan – kastan
2. szafa – safa	12. osa – osza	22. sznurek – snurek
3. szampon – sampon	13. ser – szer	23. samolot – szamolot
4. szary – sary	14. las – lasz	24. usta – usza
5. szyszka – syska	15. lis – lisz	25. sałata – szałata
6. koszulka – kosulka	16. pasta – pasza	26. sanki – szanki
7. kalosze – kalose	17. włosy – włoszy	27. sowa – szowa
8. mysz – mys	18. pies – piesz	
9. kosz – kos	19. sok – szok	
10. kapelusz – kapelus	20. kostka – kosztka	

03 GIMNASTYKA Z KODOWANIEM

Czas trwania:
15 minut

Materiały

- karta D.

Co daje zabawa

Zabawa kształtuje umiejętność szybkiego wykonywania różnych ruchów za pomocą narządów artykulacyjnych (warg, języka, policzków) oraz świadomość położenia tych narządów artykulacyjnych w danej chwili.

Przebieg zabawy

Dzieci siadają w kole, a nauczyciel tłumaczy zasady zabawy – zadaniem dzieci będzie zapamiętanie czynności przypisanej danemu Czyściochowi, a następnie wykonanie jej. Nauczyciel demonstruje prawidłowe wykonanie każdego z ćwiczeń, pokazując przy tym kartonik z obrazkiem Czyściocha.

Pies Łapson – unieś przód języka za górne zęby przy lekko otwartej buzi;

Kot Pupik i Kotka Pupilka – przy lekko otwartej buzi na zmianę dotykaj przodem języka raz lewego, a raz prawego kącika ust;

Świnka Zakatarzynka – na zmianę układaj usta w kształt mocnego „dzióbka” i następnie szybko rozciągaj je w kształt kreski, jak podczas mówienia „iii”;

Jelonek Gładzio – klaskaj językiem;

Lisica Rudka – parszaj wargami;

Królik Higienek – dotykaj językiem każdego zęba w górnej linii zębów – od lewej do prawej strony i z powrotem.

Następnie nauczyciel odwraca kartoniki przed dziećmi rewersem do góry. Dzieci wybierają po dwie postaci dla całej grupy, nauczyciel odwraca kartoniki i wspólnie z grupą przypomina czynność do nich przypisaną. Dzieci na hasło nauczyciela przez 15 sekund na zmianę wykonują dwa zadania w obrębie jamy ustnej. Po wykonaniu ćwiczeń losują następne postaci.

04 CZYŚCIOCHY WYMYŚLAJĄ I GŁOSEK SZUKAJĄ

Czas trwania:
25 minut

Co daje zabawa

Podczas wymyślania słowa rozpoczynającego się na daną sylabę dziecko musi dokonać poprawnej analizy i syntezy słuchowej w myślach, aby wybrać odpowiedni wariant. To zadanie, które rozwija kreatywność, przygotowuje do nauki pisania i czytania, a dodatkowo pozwala utrwalać różnicowanie w wymowie dwóch szeregów: syczącego i szumiącego.

Przebieg zabawy

Nauczyciel prosi dzieci, aby usiadły w okręgu i wyjaśnia zasady zabawy. Zadaniem dzieci jest wymyślenie słowa związanego z higieną lub Czyściochami zaczynającego się na wylosowaną przez siebie sylabę. Następnie nauczyciel podaje pudełko z sylabami i pierwsze z dzieci losuje swój kartonik. Nauczyciel głośno odczytuje wylosowaną sylabę, a dziecko wymyśla zaczynające się na nią słowo. Następne w kolejce dziecko wymyśla swoją odpowiedź na tę samą sylabę i dopiero wtedy może wylosować kartonik.

Materiały

- karta E,
- pudełko lub koszyk.

05 WYGOŃ BAKTERIE

Czas trwania:
15 minut

Co daje zabawa

Zabawa zwiększa pojemność płuc i wydłuża fazę wydechu.

Przebieg zabawy

Nauczyciel dzieli dzieci na dwie grupy. Na środku dywanu zaznacza taśmą malarską granicę i rozsypuje na niej bakterie, czyli kulki z papieru. Następnie rozdaje rurki i zaznacza, że w ćwiczeniu

Materiały

- dla każdego dziecka: słomka (papierowa/ plastikowa) lub rurka wykonana z kartki A4,
- około 20 kulek z papieru toaletowego (na tyle małych, żeby można było je przedmuchać),
- taśma malarska.

dzieci mają nabierać powietrze nosem i długo wypuszczać je ustami, pamiętając, żeby nie gryźć słomki. Zadaniem dzieci jest położenie się na brzuchach naprzeciw siebie, w odległości około 3-4 metrów, i przedmuchiwanie bakterii za pomocą rurek na stronę przeciwników. Nauczyciel czuwa nad czasem trwania zabawy i przerywa ją po każdej rundzie, trwającej 15 sekund. Wygrywa ta drużyna, która ma mniej bakterii na swojej stronie.

06 POLICZ SŁOWA

Co daje zabawa

Zabawa wspiera analizę i syntezę słuchową oraz prawidłową wymowę.

Przebieg zabawy

Nauczyciel rozdaje każdemu dziecku kredkę i kartkę. Zadaniem dzieci jest policzenie słów w zdaniu odczytanym przez nauczyciela i zaznaczenie takiej samej liczby kreseczek na kartce. Nauczyciel odczytuje pierwsze zdanie, dzieci słuchają, a następnie zapisują na kartce tyle kresek, ile wyrazów usłyszały:

1. Rudka suszy włosy – 3 kreski;
2. Zakatarzynka szuka chusteczki – 3 kreski;
3. Lisica czesze włosy – 3 kreski;
4. Rudka używa pachnącego szamponu – 4 kreski;
5. Szczocia i Pastek – 3 kreski;
6. Higienek szoruje zęby – 3 kreski;
7. Mydłomen i Żelikos czyszczą ręce – 4 kreski;
8. Łapson wyciera ręce do sucha – 5 kresek.

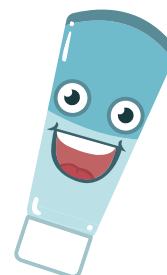
Po każdym zdaniu wszyscy podnoszą kartki do góry, a nauczyciel sprawdza poprawność wykonania zadania. Na koniec dzieci chóralnie powtarzają po nauczycielu wszystkie zdania, dbając o prawidłową wymowę głosek szumiących i syczących.

Czas trwania:
20 minut

Materiały

- dla każdego dziecka:
kartka i ołówek lub kredka.

07 JĘZYKOWE KRĘGLE

Czas trwania:
25 minut

Co daje zabawa

Zabawa ćwiczy narządy artykulacyjne. Sprawne ruchy warg, języka i policzków są ważne dla prawidłowej wymowy głosek.

Przebieg zabawy

Nauczyciel ustawia na środku sali kręgle, czyli butelki. W każdej z nich znajduje się postać przypisana do zadania. Następnie nauczyciel dzieli dzieci na pary lub trójki. Każdy zespół jeden raz wspólnie rzuca piłką, starając się trafić w butelkę. Nauczyciel odczytuje z listy poniżej zadanie, które zostanie „wylosowane”, a reszta grupy wykonuje je wspólnie. Proces powtarza się aż do wyczerpania zadań.

Materiały

- 6 pustych plastikowych butelek,
- karta D,
- piłka.

LISTA ZADAŃ

- 1. Pies Łapson** – Łapson ćwiczy język w górę, sięga nim prawie na chmurę! Otwórz buzię, unieś język za górne zęby i postaraj się utrzymać go tam przez 5 sekund!
- 2. Kot Pupik i Kotka Pupilka** – dla Pupika i Pupilki dziś robimy dzióbki – minki! Postaraj się ułożyć usta w kształt kółeczka. Zaokrąglij wargi i lekko wysuń je do przodu!
- 3. Świnka Zakatarzynka** – drożne noski wszyscy mamy, ze Świnką śmiało oddychamy! Przed Tobą dłuższe zadanie – postaraj się przez 60 sekund utrzymać zamknięte usta i oddychać tylko nosem – wdech i wydech odbywa się za pomocą nosa. Pamiętaj, że tego zadania nie powinny wykonywać dzieci z niedrożnym nosem!
- 4. Jelonek Gładzio** – z Jelonkiem Gładziem kredki chwytny i... na ustach je umieszczamy! Poćwiczmy mięśnie warg – ułóż kredkę nad górną wargą oraz lekko ją zaokrąglij i zmarszcz nos. Postaraj się utrzymać kredkę pod nosem za pomocą uniesionej górnej wargi.

LISTA ZADAŃ cd.

5. Lisica Rudka – Lisica Rudka dobrze wie, jak „konika” języczkiem robi się! Spróbuj przez 20 sekund kłaskać językiem, rytmicznie przyklejając jego powierzchnię do podniebienia i odrywając ją. Postaraj się nie ruszać brodą podczas wykonywania zadania – niech unosi się sam język.

6. Królik Higienek – Królik Higienek język podnosi i o to samo dzisiaj Was prosi! Postaraj się wypowiedzieć podane sylaby w nieco inny sposób, niż zwykle – lekko otwórz buzię, unieś język za górne zęby i w takiej pozycji powtórz: TA – TO – TU – TE – TY.

08 CZYŚCIOCHOWY SKLEP

Co daje zabawa

Poprzez zabawę utrwalamy i automatyzujemy głoski szeregów syczącego i szumiącego w wymowie oraz dbamy o stosowanie poprawnej formy gramatycznej biernika w zdaniach.

Przebieg zabawy

Nauczyciel wraz z dziećmi rozkłada sklep – na ławce umieszczają karteczki z Czyściochami (karta D) i produktami znajdującymi się w sklepie (karta F).

Dzieci kolejno podchodzą do stolika, dowolnie wybierają jedną postać, która im się podoba i konstruują zdanie o schemacie:

[Nazwa czyściocha] + kupuje + [nazwa rzeczownika w odpowiedniej formie] (np.: „Jelonek Gładzio kupuje czapkę”). Po wykonaniu zadania dziecko odkłada postać na bok i przechodzi na koniec kolejki.

Czas trwania:
10 minut

Materiały

- karty D i F,
- niski stolik lub ławka.

09 BAKTERIE UCIEKAJĄ!

Czas trwania:
15 minut

Co daje zabawa

Skupienie uwagi słuchowej i zauważanie dźwięków opozycyjnych jest bardzo istotne dla prawidłowej wymowy – dzieci muszą uważnie słuchać, aby potrafić poprawnie konstruować własne wypowiedzi i samodzielnie się poprawiać.

Przebieg zabawy

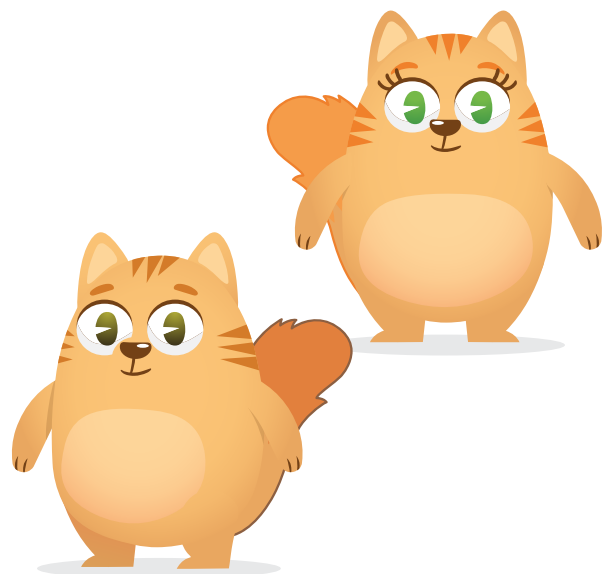
Nauczyciel wycina i rozkłada na dywanie osiem zębów (karta G). Następnie wyjaśnia dzieciom zasady zabawy – prosi, aby wyobraziły sobie, że są bakteriami, które wędrują po buzi. Bakterie mogą swobodnie poruszać się po sali tylko wtedy, kiedy słyszą wyrazy z głoskami: [s],[z], [c], [dz]. W momencie, w którym usłyszą wyraz z głoską [sz], [rz], [cz] lub [dź], muszą jak najszybciej znaleźć się w okolicy najbliższego zęba. Następnie nauczyciel powoli odczytuje wyrazy, dając dzieciom czas na przeanalizowanie głosek, które słyszą.

W momencie, w którym dzieci biegną do zębów, nauczyciel przerywa czytanie i sprawdza, kto je poprawnie wykonał. Dzieci, które nie dobiegły do zęba, odpadają z zabawy. Aby utrudnić zadanie, nauczyciel może kilka razy z rzędu odczytać wyrazy z głoskami szumiącymi.

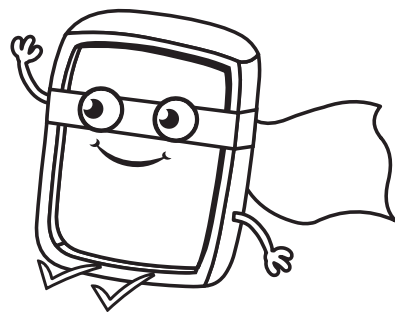
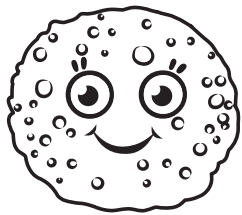
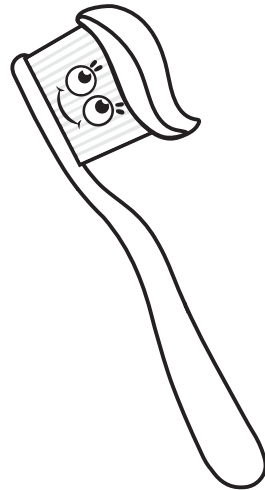
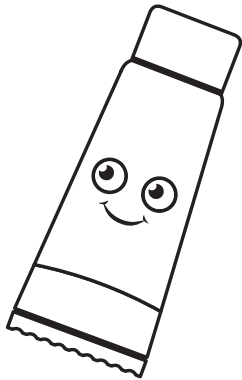

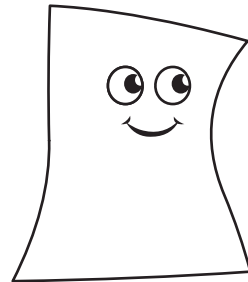
Lista wyrazów w kolejności do odczytywania:

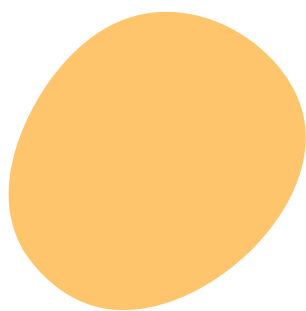
sala	zegar	czekolada	cena
osa	lis	piasek	cegła
zupa	pasta	cebula	usta
maszyna	samolot	cytryna	kasza
las	rzeka	dżem	
szynka	kasa	sowa	
czapka	morze	szalik	

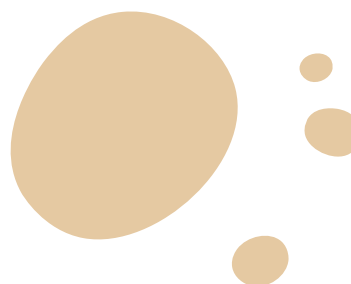
żółty
Kot Pupik i Kotka Pupilka

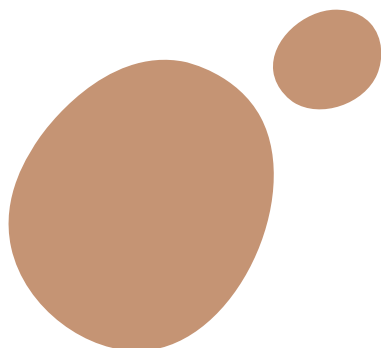
szary
Królik Higienek

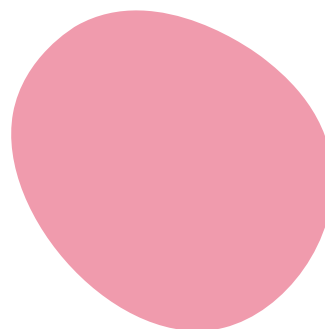
pomarańczowy
Lisica Rudka

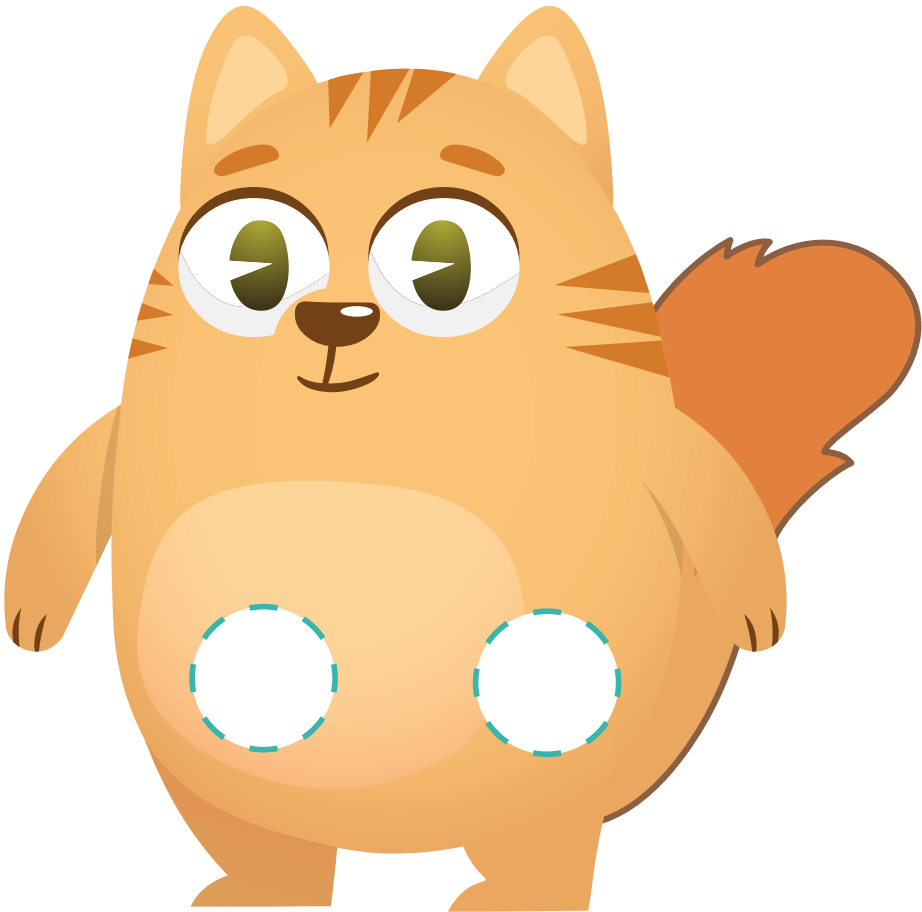
beżowy
Jelonek Gładzio

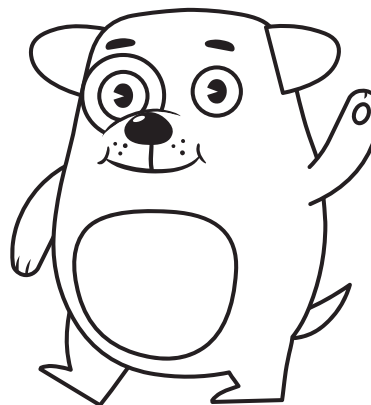
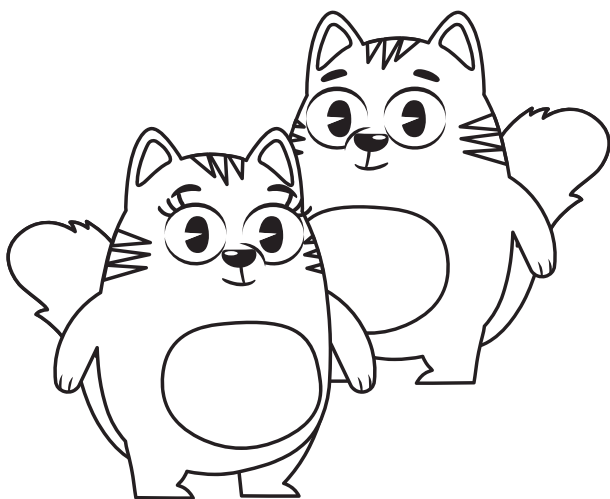
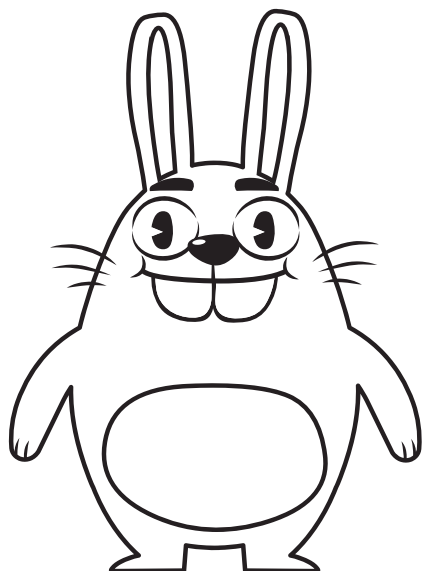
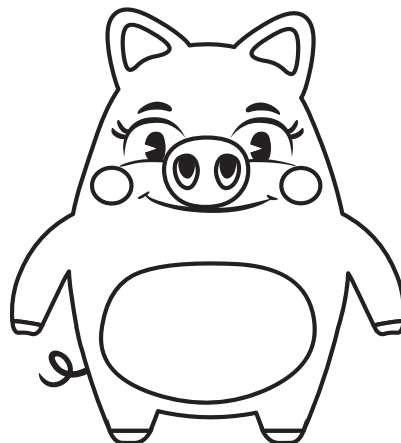
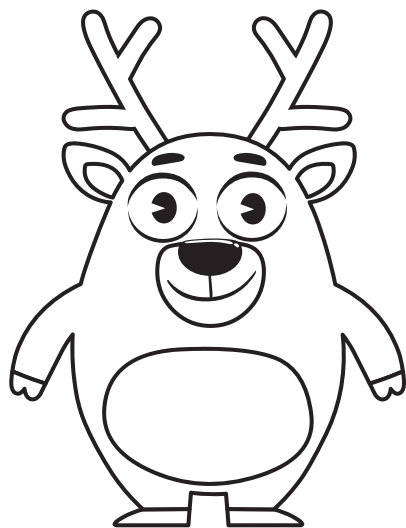

jasny brązowy
Pies Łapson

różowy
Świnka Zakatarzynka

sa

sza

so

szo

su

szu

se

sze

za

ża

zo

żo

zu

żu

ze

że

ca

cza

co

czo

cu

czu

ce

cze

dza

dża

dzo

dżo

dzu

dżu

dze

dże

